

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Fóris Ferenc ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Tuska Éva ügyvéd által képviselt alperes ellen munkaviszony megállapítása és jogellenes megszüntetése iránt a Fővárosi Munkaügyi Bíróságnál 5.M.3585/2004. szám alatt megindított, és másodfokon a Fővárosi Bíróság 59.Mf.630.497/2008/4. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2010. január 20. napján megtartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Bíróság 59.Mf.630.497/2008/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek

- tizenöt nap alatt - 10.000 (tízezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

I n d o k o l á s :

A peres felek 2001. október 10-én megbízási szerződést írtak alá, melyben az alperes mint megbízó megbízta a felperest, mint megbízottat az M. Rt. központi kapcsolótermében technikai kisegítő tevékenység ellátására. A megbízási szerződés szerint a tevékenység időtartama heti maximum 50 óra. A megbízott a tevékenységet személyesen köteles végezni. Ellenértékként a központi kapcsolóterem vezetője által igazolt jelenléti ív alapján a nappali beosztás esetén 700 Ft/óra, az éjszakai beosztás esetén 800 Ft/óra díjazást kötöttek ki a felek.

A villamos-üzemtechnikus végzettségű felperes 1973. október 15-étől 1982. november 30-áig az alperesnél korábban munkaviszonyban állt, akkor a kapcsolóterem műszaki vezető helyettesi munkakörben foglalkoztatták. 2001. évtől a foglalkoztatására az alperesi ezen szervezeti egység 8. munkavállalóját pótló 3 fő egyikeként került sor, a másik 2 megbízási szerződéssel alkalmazott kisegítő nyugdíjas volt.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy a 2001. szeptember 1-jétől fennálló jogviszonya munkaviszonynak minősül, melyet az alperes jogellenesen szüntetett meg, és ezért az Mt. 100. §-ban foglalt jogkövetkezmények alkalmazását kérte.

A Fővárosi Munkaügyi Bíróság - a megismételt eljárásban meghozott - 5.M.3585/2004/30. számú ítéletében a felperes keresetét elutasította, kötelezve 24.000 forint alperesi perköltség megfizetésére.

A munkaügyi bíróság megállapította, hogy a szerződéskötéskor a felek a munkaszerződésre jellemző jogokban és kötelezettségekben állapodtak meg, és a teljesítés is ennek megfelelően történt. A felek a tevékenység megnevezésével lényegében a felperes munkakörét határozták meg, és az alperes ilyen néven nevezte a felperessel azonos feladatokat ellátó munkaviszonyban foglalkoztatottakat is. A

megállapodásban a felperes személyes munkavégzési kötelezettségét írták elő [Mt. 103. § (1) bekezdés d) pont], az alperes a felperest előzetes beosztás alapján foglalkoztatta [Mt. 103. § (1) bekezdés a) pont], a felperes beosztására nem eseti jelleggel, hanem rendszeresen került sor, amikor a jelenléti ív aláírására volt köteles. Az alperes foglalkoztatási kötelezettséget, míg a felperes rendelkezésre állási kötelezettséget vállalt magára. A felperes az alperes által kijelölt helyen, az alperes székhelyén végezte a munkáját [Mt. 103. § (1) bekezdés a) pont], a munkája során a munkáltató eszközeit használta [Mt. 163. § (1) bekezdés], a munkáját a műszaki vezető irányítása, ellenőrzése és utasítása szerint volt köteles ellátni [Mt. 104. §, 102. § (3) bekezdés b) pont].

Mindezen megállapításai ellenére az elsőfokú bíróság azt a következtetést vonta le, hogy a felek között nem jött létre munkaviszony, mert a felperesnek a szerződés megnevezéséből, valamint abból is, hogy a jövedelmét nem munkaviszonyból származó jövedelemként vallotta be, és táppénzben sem részesülhetett, észlelnie kellett azt, hogy nem munkaszerződés alapján foglalkoztatják. Ezért az elsőfokú bíróság elutasította a felperes munkaviszony megállapítására irányuló, valamint az Mt. 100. § szerinti marasztalására vonatkozó keresetét.

A felperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Bíróság 59.Mf.630.497/2008/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdés alapján kiegészített és módosított indokolással helybenhagyta. Kötelezte a felperest 24.000 forint másodfokú alperesi perköltség megfizetésére.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint a szerződéseket nem elnevezésük, hanem valóságos tartalmuk szerint kell megítélni. Ezért a jogviszony minősítésekor annak egymagában nincs jelentősége, hogy a felek megbízási szerződést kötöttek, és a felperesnek ez alapján fel kellett-e ismernie a foglalkoztatási jogviszonya jellegét, illetve miből mire kellett következtetnie.

A másodfokú bíróság amellett, hogy megállapíthatónak találta a felek jogviszonyában a munkaviszony több minősítő jegyének fennálltát, értékelte azt is, hogy a személyes munkavégzési kötelezettség előírása, az utasítási jog, a munkavégzés helyének és eszközének meghatározása polgári jogviszonyra is jellemző ismérvek. A másodfokú bíróság abból indult ki, hogy a felperes által ellátott tevékenység megengedi a típusválasztást. Ezért a felek szerződéses akarátát, és a szerződés meghatározott tartalmát vizsgálva lényeges körülményként értékelte T. K. M.-nek, a kapcsolóterem vezetőjének tanúvallomását. A tanu szerint a hét főállású munkavállaló mellett két nyugdíjasnak, és a felperesnek adtak lehetőséget arra, hogy alkalmanként dolgozva, egy személyt felváltva, szabadság esetén helyettesítve jövedelemhez jussanak. E három személy beosztása (munkaviszonyra nem jellemzően) oly mértékben volt rugalmas, hogy kérhették maguk helyett másik személy beosztását is.

A csatolt alperesi kimutatás is azt támasztja alá, hogy a felperes részéről nem valósult meg rendszeres és folyamatos munkavégzés, az alperes havonként ezért jelentősen eltérő, sokszor minimálbér összeget el sem érő díjazást fizetett, melyet az alperes „más önálló tevékenységből származó bevételként” igazolt, és a felperes önadózóként ekként vallott be. A felperes által teljesített havi óraszám eltérő volt, a felperes csak azokra a napokra kapott díjazást, amikor ténylegesen munkát végzett. A jelenléti ív vezetése a díjazás elszámolásának volt az alapja. A foglalkoztatás időszaka alatt részéről nem merült fel szabadság és táppénz, valamint állásidő díjazása iránti igény.

A másodfokú bíróság nem tulajdonított ügydöntő jelentőséget annak, hogy a felperesnek az alperes székhelyén az alperes eszközeivel személyes munkavégzési kötelezettséggel, és az esetleges utasításokat teljesítve kellett munkát végeznie. Az utasítás joga ugyanis nemcsak a munkáltatót, hanem a megbízót is megilleti, és a személyes munkavégzési kötelezettséget pedig az ellátandó feladat indokolta, amely ez esetben a polgári jogi szerződések körébe tartozó munkavégzésnek is sajátja.

Mindezek alapján a szerződés tényleges tartalmára tekintettel a felperes rendelkezésre állási kötelezettségének és az alperes foglalkoztatási kötelezettségének fennállására, a felek közötti meghatározott függőségi viszonyra nem vont le következtetést a másodfokú bíróság.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletnek az elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezésével a kereseti kérelmeinek megfelelően kérte az alperest marasztalni.

A felperes nem vitatta, hogy az általa végzett tevékenység jellege megengedte a típusválasztást. Vitatta azonban, hogy az ő igényeit figyelembe vevő rugalmas munkaidő-beosztás szerint kellett volna munkát végeznie. A megbízási szerződésben szereplő „heti maximum 50 óra” munkaidő meghatározás munkaidő-keretnek minősül. Az azonban nem róható a terhére, hogy az alperes maradéktalanul nem teljesítette ezen munkaidő-keretben a foglalkoztatási kötelezettségét. Azzal, hogy az alperes nem eseti helyettesként foglalkoztatta, rendszeres és folyamatos munkavégzésre irányuló jogviszonyt létesített a felperessel.

Ugyanígy nem értékelhető a jogviszony minősítésénél az alperes javára, hogy a ténylegesen munkával töltött napjaira fizetett díjazást, míg fizetett szabadságot, távolléti díjat nem biztosított. Az alperesnek ugyanis alapvető érdeke és célja volt a minél olcsóbb foglalkoztatás.

A felperes munkavégzésére szigorú hierarchikus rendszerben került sor az alperes irányítása és ellenőrzése mellett.

A felperes szándéka a munkaszerződés megkötésére irányult, amelyet az eljáró bíróságok „a felek feltehető akarátának” megítélésekor nem értékelték. Nem értékelték azt sem, hogy az alperes maga is munkaviszonynak tekintette a felek közötti jogviszonyt, amikor a szerződésben foglalt kitétel ellenére a 2004. júniusi felmondást

követően 2005. szeptember 15-én ismételten, és már indokolt felmondással szüntette meg a jogviszonyt.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában tartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem alaptalan.

Helyes az eljáró bíróságok azon álláspontja, hogy a perbeli jogviszony minősítésénél nem a szerződés elnevezésének, hanem a megvalósult jogviszony tényleges tartalmi elemeinek van jelentősége. A szerződési szabadság ugyanis nem a szerződés megnevezésének szabadságát jelenti, hanem azt a jogot, hogy a szerződésből eredő jogokat és kötelezettségeket szabadon határozhatják meg.

Nem vitatottan a felperes által a jogviszony keretében ellátott technikai kisegítői tevékenység munkaviszony és polgári jogviszony keretében is ellátható. Ezért a szerződés minősítésénél a felek szerződéses akaratának van jelentősége. E körben helytállóan értékelte a másodfokú bíróság T. K. M. tanúvallomását.

Alaptalan azon felperesi hivatkozás, mely szerint nem volt tisztában azzal, hogy nem munkaviszony keretében történik a foglalkoztatása. Ennek ellentmond, hogy az alperesnél korábban hosszabb ideig ugyanezen szervezeti egységben, és munkaviszony keretében végzett munkát. Jelen jogviszonyban viszont a munkaviszonyhoz kapcsolódó alanyi jogosultságokkal (szabadság, táppénz, állásidő) nem élt.

Téves az a felperesi hivatkozás is, mely szerint a peres eljárás alatt a felperes részére 2005. szeptember 15-ei keltezéssel kiadott felmondás a munkaviszony fennálltát igazolná.

A Fővárosi Bíróság helyes következtetést vont le a felek jogviszonyában a felperes rendelkezésre állási kötelezettsége, az alperes foglalkoztatási kötelezettsége hiányára.

A felperes személyes meghallgatása során a jegyzőkönyvben T. K. M. tanúvallomásával egybehangzóan nyilatkozta: „kérhettem, hogy bizonyos időszakban ne osszanak be munkavégzésre. Az esetek nagy részében ezt figyelembe is vették.” Nem valós tehát az ezzel ellentétes felülvizsgálati állítás.

A megbízási szerződésben a tevékenység időtartamaként „heti maximum 50 órát” kötöttek ki a felek. Ez a kikötés azonban nem minősül munkaidő-keretnek, amely a munkaidő meghatározott időszakra előírt kötelezően munkával töltendő tartamát jelenti [Mt. 119. § (4) bekezdés]. A perbeli szerződéses kikötés az alperes részére maximálisan végzendő lehetséges tevékenységi időtartamot határozza meg anélkül, hogy bármiféle kötelezettséget jelentene a teljes kikötött időre munka biztosítására, avagy következményeket a teljes időtartam munkával le nem töltése esetére.

A munka időtartamának meghatározása, valamint annak beosztásakor a felperes igényeinek figyelembe vétele alapján helytálló következtetést vont le a másodfokú bíróság a munkaviszonyra jellemző rendelkezésre állási, valamint foglalkoztatási kötelezettség hiányáról.

A munkaviszony megállapíthatóságánál annak valóban nincs jelentősége, hogy a felperes részére kifizetett díjazás többször a minimálbér összegét nem érte el. Annak azonban igen, hogy a felek a szerződésben nem rögzítették a havi foglalkoztatás minimális időtartamát, ehhez képest a havi díjazás minimális összegét sem határozták meg. Ezen körülmény szintén a felperesi foglalkoztatási kötelezettség és felperesi rendelkezésre állási kötelezettség hiánya körében értékelendő, és nem a munkaviszony fennállását bizonyítja.

Az alperestől kapott díjazás nem munkabérként történő bevallása a felek szerződési akaratának megállapítása körében figyelembe veendő körülmény, melyet a jogerős ítélet helytállónak értékelt.

Helyesen állapította meg a másodfokú bíróság azt is, hogy az utasítás joga a megbízót is megilleti, és a megbízási szerződésben is kiköthető a személyes munkavégzési kötelezettség, melyet jelen esetben az ellátandó feladat jellege és annak helyszíne indokolta.

Minderre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Bíróság ítéletét hatályában fenntartotta a Pp. 275. § (3) bekezdés alapján.

Kötelezte a pervesztes felperest a Pp. 78. § (1) bekezdés alapján az alperes áfa-t is tartalmazó felülvizsgálati eljárási költsége viselésére, míg a felülvizsgálati eljárás illetékét az ügyben még irányadó 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés f) pontja, és 14. § alapján az állam viseli.

Budapest, 2010. január 20.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, Sztojkoné dr.Hajdu Edit s.k.előadó bíró, dr.Mészárosné dr.Szabó Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hitelül: Nné tisztviselő